

Martina Němcová

VIII. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky a 17. letní škola z historie matematiky

Učitel matematiky, Vol. 5 (1997), No. 1, 53–55

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/151420>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1997

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

VIII. SEMINÁŘ O FILOZOFICKÝCH OTÁZKÁCH MATEMATIKY A FYZIKY

a

17. LETNÍ ŠKOLA Z HISTORIE MATEMATIKY

Ve dnech 19. – 22. 8. 1996 se v Jevíčku uskutečnil již 8. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky. Seminář uspořádala komise pro vzdělávání učitelů matematiky a fyziky JČMF ve spolupráci s Gymnáziem a Domovem mládeže v Jevíčku, hlavními organizátory byli D. Hrubý a A. Trojánek. Semináře se zúčastnilo více než 90 osob (učitelé základních, středních a vysokých škol, několik postgraduálních studentů).

Účastníci semináře získali již v červnu tzv. předseminární brožuru, při prezentaci pak řadu materiálů (*Seminář a cvičení z matematiky (pravděpodobnostní modely reálných situací, algoritmy a matematická indukce*, A. Vrba: *Kombinatorika, pravděpodobnost, matematická indukce*, M. Fiedler, A. Vrba: *Základní numerické metody*, L. Boček, J. Kadleček: *Základy stereometrie*). V průběhu semináře účastníci shlédli výstavku starých i nových časopisů i učebnic matematiky a fyziky. Rovněž měli možnost zakoupit si sborníky nově založené edice *Dějiny matematiky* (Š. Schwabik, P. Šarmanová: *Malý průvodce historií integrálu*, J. Bečvář, E. Fuchs (ed.): *Člověk – umění – matematika*, J. Bečvář, E. Fuchs (ed.): *Matematika v 19. století*), nově vydané publikace Masarykovy univerzity z edice *Osobnosti* (*Otakar Borůvka, Kurt Gödel*), časopis *Učitel matematiky* a další publikace.

Seminář byl slavnostně zahájen v pondělí 19. 8. v 16 hodin v krásné aule jevíčského gymnázia; účastníkům semináře zde zazpívala dívčí skupina gymnázia. Následovala přednáška *Idea momentu setrvačnosti v geometrii* (J. Šimša). Po večeri provedl D. Hrubý účastníky semináře Jevíčkem a seznámil je s historií města.

V úterý 20. 8. proběhl dopolední přednáškový cyklus v aule gymnázia. Účastníci vyslechli přednášky *Gravitační vlny* (J. Po-

dolský) a *Platónova tělesa* (K. Mačák). Po obědě se účastníci semináře vydali na příjemnou procházku do rekreačního střediska Eden, kde proběhly odpolední přednášky věnované letošního 400. výročí narození René Descarta (1596–1650). První přednášku *René Descartes — život a dílo* proslavil J. Bečvář, druhou přednášku *René Descartes — fyzik a filozof* přednesl J. Slavík. Na zpáteční cestě seznámil D. Hrubý účastníky semináře s historií kraje. Večer mnozí zájemci úspěšně vykonali obtížnou přijímací zkoušku a stali se členy klubu Paracelsus.

Ve středu 21. 8. proběhly všechny přednášky v aule gymnázia. Dopoledne to byly přednášky *Difrakce — její historie a význam pro přírodní vědy* (J. Komrska) a *Čas v geometrii, ve fyzice a v životě* (J. Novotný), odpoledne se konala jen jedna přednáška; J. Langer přednášel na téma *Příroda hovoří jazykem geometrie*. Zbytek odpoledne využili někteří účastníci k aktivnímu odpočinku na městském koupališti Žlábka či na blízké přehradě Smolná. Po 20. hodině byl zahájen společenský večer, kterého se zúčastnil vzácný host, doc. Arne Vrbský ze Zemědělské akademie Grünfeld. Přednesl zde výsledky nejnovějšího bádání o původu a smyslu písně *Běží liška k Táboru*. Jeho žena Mathilde byla tento rok očekávána marně. Jednu ptákovinu však zapěl ptačí sbor Brabcová, Hrdličková, Slavík, bajku sehrálo lesní trio Fuchs, Lišková, Zajíčková, strýc Langer s neteří Langerovou přednesli krátký natiutrháčný veršovaný dialog.

Ve čtvrtek 22. 8. byl poslední půlden semináře zahájen přednáškou *Mechanofyzika, nový obor fyziky?* (L. Sodomka). Po krátké přestávce a následné diskusi byl VIII. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky slavnostně ukončen. Pro zájemce se však ještě po obědě konal výlet na nedaleký hrad Bouzov.

Na seminář volně navázala 17. letní škola z historie matematiky, která se v Jevíčku konala ve dnech 23. – 27. 8. Zúčastnilo se jí více než 50 osob. Připravila ji Stálá pracovní skupina pro dějiny matematiky, brněnská pobočka JČMF a oborové rady postgraduálního studia *Obecné otázky matematiky a informatiky* při MFF UK v Praze a PřF MU v Brně. Hlavní program letní školy sestával z těchto přednášek:

- J. Čížmár: *Násobnost v algebrické geometrii (Historický vývoj pojmu)*
- J. Folta: *K metodice historické práce*
- J. Klaška: *Historie počtu uspořádaných množin*
- J. Langer: *Vlivy newtonovské mechaniky*
- K. Lepka: *Pierre Fermat — zakladatel teorie čísel*
- K. Mačák: *První část Bernoulliho spisu „Ars conjectandi“*
- E. Milková: *Jarníkova práce o minimální kostře*
- R. Plch: *Historie matematiky na Internetu*
- J. Potůček: *O přípravě učitelů pro školy poskytující základní vzdělání*
- I. Seidlerová: *Úvodní pokyny k archívní práci*
- A. Šolcová: *Od matematického modelu k planetě X*
- A. Šolcová: *G. W. Leibniz a pražský ARITHMETICUS PERFECTUS*
- P. Trojovský: *Číselné řady u Bernoulliů*
- I. Zolotarev, K. Žitný: *Historie funkcí komplexní proměnné*

Značný prostor byl věnován i vystoupením doktorandů a diskusím o jejich práci. Program byl zpestřen nedělním deštivým výletem do Boskovic a společenským večerem, na kterém proběhla dražba několika titulů odborné literatury.

Za úspěšný průběh semináře i letní školy je třeba poděkovat kolektivu Domova mládeže v Jevíčku, manželům Hrubým, bez jejichž obětavosti by se podobné akce v Jevíčku konat nemohly, a všem organizátorům.

Třetí seminář z historie matematiky pro vyučující na středních školách je plánován na srpen 1997. Zájemci si již nyní mohou napsat o přihlášku na adresu RNDr. Dag Hrubý, Gymnázium, A. K. Vítáka 452, 569 43 Jevíčko.

Vážnější zájemci o dějiny matematiky se mohou zúčastnit 18. letní školy *Historie matematiky*, která se bude konat koncem srpna 1997. Kontaktní adresa: doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., Přírodovědecká fakulta MU, Janáčkovo nám. 2a, 662 95 Brno.

Martina Němcová